

Vedeli ste,že ... archív - (Časť IV.)

Aby sa nám nestratil v prepadisku dejín. V roku 2015 zomrel v Brne Ing. Josef Bernovský (* 1928). Išlo o bývalého náčelníka výsadkovej služby (1953 – 1969), ktorý prešiel službou u letcov v Prostějove, Čáslavi a Brne (VÚ 8645, 24.vrp – Brno, mjr.). Vykonal 788 zoskokov, z toho 576 vojenských, už v roku 1966 dosiahol triednosť „Majster“. V záznamníku zoskokov zaujmú typy lietadiel a vrtuľníkov: D-47, K-65, C-3, K-60, Sokol, Il-14, IL-28, An-2, Mi-4 ale hlavne padákov: V-1, PDT-1, PD-47, PTCH-1,3,3A, 4, OVP-450, OVP-65, PLK-45, Raketa, S-2, PL-38. Z vojenských zoskokov zaujmú: 18x noc, terén, 15x voda, 8x zbraň, zásobník, 10x z pumovnice Il-28, 22x pilotný padák (i s kyslíkom) /in V.Kameník/

Podľa údajov z klubových VČS mali k 1. 3. 2020 KVVV a KVV (klesajúce) počty členov: – Praha – 59, Bratislava – 58, Plzeň – 35, Brno – 25, Jindřichův Hradec – 104, Holešov – 72, Banská Bystrica – 58, Chrudim 56. Ide o informatívne počty, vrátane členov, ktorí zatiaľ neuhradili členské príspevky a niektorí sú členmi zároveň v 2 kluboch

V knihe „Pozor, skáču veteráni!“ som písal, že vo vesmíre bolo k 1/2017 celkom 60 žien (str. 184).Pri parašutistkách išlo hlavne o výber ruských kozmonautiek. K 2/2020 ich bolo už 65 z 11 štátov. Ostatnou boli Jessica Meir (USA/Švédsko) a Christina Hammock Koch (USA - rekordérka – 328 dní vo vesmíre)

Pri operácii MARKET-GARDEN – v Holandsku v 9/1944, velil 1. vzdušne výsadkovej **armáde** britský generál Frederick Browning (1896-1965). Zaujímavou bola i jeho manželka Daphne du Maurier (1907 – 1989). Spisovateľka z umeleckej rodiny, mnoho jej románov bolo A. Hitchcockom a inými sfilmovaných – Vtáci, Hostinec Jamajka, Rebeka, Francúzova zátoka,...

Oeprácia Market-Garden bola náhradou za operáciu COMET, s plánovaným výsadbom do priestoru západne Wesel (PSČ 46483). K vysadeniu do priestoru Wesel a Hamminkeln došlo jednodňovým výsadbom britsko-americkými jednotkami XVIII. výs. zboru 24. 3. 1945 ako operácia VARSITY

Operácia Market – Garden bola impozantná. Viac ako 2 000 spojeneckých lietadiel (cca 1500 dopravných lietadiel + 500 klzákov) vytvorilo koridor 150 km dlhý a 5 km široký. V dobe, kedy prvé výsadky už pristávali v Holandsku, vo V. Británii posledné výsadky štartovali. Market predstavoval obsadenie mostov cez rieku Rýn výsadbami, Garden potom presun spojeneckých mechanizovaných a motorizovaných jednotiek do obsadených priestorov. Neúspech operácie (*po vojne je každý generálom,...*) bol spôsobený pomalým postupom XXX. britského zboru, počasím, spojením, podcenením až ignoráciou prítomnosti 9. a 10. nemeckej tankovej divízie,...

Samotní Nemci po vojne tvrdili, že ich najväčšou prehrou bolo ich víťazstvo pri ArnHEME. Došlo k pozastaveniu západnej fronty čo viedlo k tomu, že Berlín nakoniec dobyli Rusi. Mesto Arnhem postihol podobný osud ako napr. Dunkerque, obklúčenie, obliehanie a mesto obsadené Nemcami kapitulovalo až 8. 5. 1945. Podobnú taktiku viedli Rusi, ktorí postupovali smerom na Berlín a ponechávali za sebou od 1/1945 obklúčené nemecké pevnosti vo Východnom Prusku a severnom Poľsku

Britskí výsadkári používali pri operácii Market-Garden 83 mm vrhač protitankových granátov PIAT (**P**rojector **I**nfantry **A**nti – **T**ank) s 1, 1 kg granátmi. Američania potom rôzne typy bazúk, napr. Bazooka M1A1 s raketami M6A1 kalibru 60 mm

Počas SNP dopravili „lietajúce pevnosti“ – lietadlá B-17, americkej 483. bombardovacej skupiny, 15. LA z Talianska (Bari), americkú OSS misiu DAWES. Na letisko Tri Duby bolo dopravených 150 bazúk a 300 rakiet. Výcvik streľby na Slovensku uskutočňovali US špecialisti – poručíci Bill Mc Gregor s Kenneth Lain

Vo februári 2020 boli pravoslavnou cirkvou kanonizovaní noví českí mučeníci jerej Vladimír Petřek, protojerej Václav Číkl, Jan Sonnevend/Sonnewend, kňazi a ubytovatelia parašutistov z chrámu sv. Cyrila a Metoda na Resslovej ulice v Prahe. Den ich pamiatky bol stanovený na 5. 9. /Pozn. jerej – nižší duchovný, protojerej – predstavený chrámu/

V júli 2020 prevezú rodinní príslušníci (vnučka Anita Moravec Gard) ex brig. gen. Františka Moravca (1895 – 1966) urnu s jeho pozostatkami z USA do rodnej Čáslavi. Tu bude umiestená v miestnom kolumbáriu

Obdobný zoskok (bez zápisu) do Guinnessovej knihy rekordov absolvovali 15. 11. 2008 i veteráni z O KVV Bratislava (J. Mehés †, P. Alexander, V. Gajdoš, M. Michajlov, A. Hrehuš) z dvoch balónov OM - 8001 (pilot Ján Kalafút) a OM – 9009 (Leoš Taraba) v priestore Radava (PSČ 941 47) - Podhájska (PSČ 941 48). Hromadný zoskok, pri ktorom skákajúci veteráni z kolísavej výšky cca 2300 – 2800 m mali vekový priemer 54, 57 roku, bol zapísaný do Slovenskej knihy rekordov. Na Baničovom memoriáli 4. 7. 2015 zoskočil v Bolerázi z balónu z 2000 m A. Bachratý z M KVV Trnava. Žijúci účastníci rekordu boli ocenení medailou a diplomom na VČS O KVV Bratislava 7. 3. 2020 (*Pozri i Padáček 36 str. 10-11*)

V nemeckom Altenstadte (PSČ 86972) je od roku 2016 múzeum výsadkových vojsk (Fallschirmjäger Museum) v Franz - Josef - Strauss – Kaserne. Po odchode výsadkárov sa tu nachádza výcvikové stredisko vojenskej leteckej dopravnej služby (AusbStp LL/LT – Ausbildungsstützpunkt Luftlande/Lufttransport)

Španielska cudzinecká légia oslávila 20. januára 2020 svoju 100-ročnicu. Má medzi svojimi jednotkami i výsadkárov. Ide napr. /od 2002?/ o 19. skupinu zvláštnych operácií „Maderal Oleaga“ GOE-XIX, príp. BOEL, VS Alicante. /*Juan Maderal Oleaga, 1930 – 1958, legionár-parašutista, zahynul v Sidi Ifni*/. História pozná výsadok 75 legionárov v 11/1957 z Ju 52/3m (v Španielsku ako CASA 352) v Sidi Ifni, dnes Maroko. Dnešná „La Legión“ má asi 5 000 vojakov v 4 plukoch /tercia/, 2x Španielsko a Melilla, Ceuta v Afrike. Je typická čiapkami „chapiri“ s červenými strapcami a povoleným nosením rozhalených uniforem. Sviatkom légie je 20. 9.

V Slovensku sú certifikované padáky ukrajinskej firmy Skylark. Ide o typy Skipper, Magellan, Odyssey, Scirocco, Commodore. Certifikácia je platná i pre ďalšie krajiny, podobne ako certifikácia napr. v Nemecku platí i pre ďalšie krajiny. V ČR bolo v roku 2018 certifikovaných viac ako 300 druhov padákov a padákovej techniky (hlavný, záložný, tandemový, záložný tandemový padák, padákový postroj s obalom, automatický zabezpečovací prístroj)

Rozdiel medzi českým kruhovým vojenským padákom OVP - 12 SL a SL12-1 je ten, že k typu 12-1 sa dá pripojiť „cargo“ systém pre prepravu materiálu. V reči jasnej – zásobník, kontajner, GK,... s možnosťou odhodenia/odpútania pred samotným pristaním výsadkára. Padáky OVP-12 SL (kruhový vrchlík 100 m²), komplet so záložným padákom ZVP-80.08A (kruhový vrchlík 54 m²), nosnosť padáku 160 kg. Výrobca MarS a.s., Jevíčko (PSČ 569 43)

Po okupácii Nórska Nemeckom v roku 1940 utieklo mnoho Nórov do V. Británie, kde neskôr vstúpili do SOE. Po vycvičení, vyslalo SOE do Nórska viac ako 500 už vycvičených agentov vzdušnou ale i námornou cestou. Najznámejšou operáciou bola „GUNNERSIDE“, zničenie závodu na výrobu ťažkej vody (pozri Červené baretý č. 2/2018). V roku 2017 bol nakrútený podľa skutočnej operácie „MARTIN“ fínsky film „Dvanásť muž“ (The 12th Man). Rybárska loď Brattholm, 12 vycvičených mužov a 8 t výbušnín, je napadnutá nemeckou loďou. 11 mužov zahynie, dramatickým útekem do Švédska sa zachráni len Jan Baalsrud (1917 – 1988). Na jeho počesť sa organizuje každoročne v júli „Pochod Jana Baalsruda“, trvá 8 dní a účastníci absolvujú okolo 200 km. Za zaznamenania stoja i rusko-nórske výsadky na severe Nórska

Na pilotov, v II. svetovej vojne, ktorí opustili zničené lietadlo na padáku sa obvykle nestriehalo. Trochu iná situácia panovala u Japoncov. Po zavedení fotoguľometov pre potvrdenie zostrelu dochádzalo u Američanov niekedy k prehmatu. Aktivitou streľby na pilotov pod padákmi prekypovali hlavne pozemné jednotky domobrany. V roku 1977 vstúpila do platnosti Ženevská dohoda, kde článok I/42 – 1) chráni osoby, ktoré vyskočili z lietadla v núdzi a nesmú byť počas zostupu predmetom útoku. 2) po dopade na zem majú mať možnosť vzdať sa, pokiaľ nie je zrejmé, že sa zúčastnia nepriateľskej akcie. Prakticky ide o náhradu článku 20 z Haagskej úmluvy, ktorý nikdy nevstúpil do praxe

Pomerne málo informácií je o prísl. 2. čs. pdb Janovi Harusovi (1892 – 1967). Absolvent kurzu organizátorov part. hnutia v Kušnarenkove (*alias Rudolf Dubský?*) s predpokladaným vysadením na Slovensku. Prezentovaný v Buzuluku 16. 10. 1943 ako 4.066. V 2. čs. pdb rotný, osvetový dôstojník delostreleckého oddielu. Po potlačení SNP a ústupe do hôr už ako podporučík podporil 30.10. prejavom plk. Přikryla o prechode zbytkov 2. čs. pdb na partizánsky spôsob boja. Pri prechode

hôr zostal kvôli poranenej nohe v Kľačianskej doline. (*Dolina v Nízkých Tatrách okolo potoka Kľačianka, tečúceho do Liptovských Kľačian, pošta Ľubela, PSČ 032 14*). Prvorepublikový poslanec za KSČ (1925 – 1929), burlivák mohutnejšej postavy (37x žiadosť o zbavenie poslanskej imunity, 9x vydaný k stíhaniu, odsúdený k 4 mesiacom za poškodenie senátnej lavice (1926), pokus dopľuť zo zadnej rady lavíc na predsednícky stôl, nosenie obrazu Jana Husa na zasadnutie, atď. (*Kam sa hrabú dnešní poslanci,...*) Niekedy zameňovaný so Štefanom Hanusom (1905 – 1968). Po vojne pokračoval v politickej kariére ako člen ÚV KSČ a poslanec NZ (1945 – 1967). Osobný priateľ K. Gottwalda, v roku 1948 povýšený do hodnosti brig. gen. v zálohe, spoločne sú pochovaní na Olšanských cintorínoch, Cintorín I. – Hrob členov KSČ, účastníkov I. a II. odboja, časť 005, odd. 23, hrob 137. Bližšie kniha Jan Harus životopis, Panorama 1984, Praha

15. svetové stretnutie parašutistických veteránov (POPS – Parachutists Over Phorty Society) z 27 zemí sa uskutoční 7.- 15. 8. 2020 na letisku v Dunkswell (PSČ EX14 4PG) East Devon, vo Veľkej Británii. Veteráni budú súťažiť v 7 disciplínach vrátane „Hit and Rock. Na letisku sa nachádza i americké vojenské letecké múzeum. *História POPS – kniha Pozor, skáču veteráni! str. 238*